

Η ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑ

*Ο βοσκός και ἡ βοσκοπούλα

(1 - 48)

X
Σ μεγάλην ἑξοριά, σ' ἔνα λαγκάδι,
μιάν ταχινήν ἐπῆγα στὸ κουράδι,
σὲ δέντρη, σὲ λιβάδια, σὲ ποτάμια,
σὲ δροσερά και τρυφερά καλάμια.

Μέσα στὰ δέντρη ἐκεῖνα τ' ὀθισμένα,
ποὺ βόσκαν τὰ λαφάκια τὰ καημένα,
στὴ γῆ τὴ δροσερή, στὰ χορταράκια,
ποὺ γλυκοκιλαδοῦσαν τὰ πουλάκια,
πανώρια λυγερή, πανώρια κόρη
ώσαν καλὴ καρδιά, κι ὥραια στὰ θώρη,

10

ἔβλεπε κάποια πρόβατα δικά την
κι ἔλαμπε σάν τὸν ἥλιον ἡ ὁμορφιά την.
Ξαθά 'σαν τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς της,
καμάρι και στολίδι τὸ κορμί της,
κι ἡ φορεσιά ποὺ φόρει ἥτον ἄσπρη,
κι ἔλαμπε σάν τὸν οὐρανὸν μὲ τ' ἄστρη.

Στρέφομαι και θωρᾶ την μὲς στὰ μάτια
κι ἐράγην ἡ καρδιά μου τρία κομμάτια,
γιατὶ Ἐρωτες είχαν κι ἐδοξεῦγαν
και νὰ μὲ σαιτέψουν ἐγυρεῦγαν.

20

Κι ὡς μ' εἰδασιν οἱ Ἐρωτες κοντά τους,
μὲ προθυμιὰν ἀπλῶσαν στ' ἄρματά τους,
και πιάνουσι σαίτες και βερτόνια
γιὰ νὰ μοῦ δάσουν κρίσην τὴν αἰώνια.
Και στὴν καρδιά μου ἡ σαίτιά τως σώνει,
είπα και τὸ κορμί μου δὲ γλιτώνει·
τὸ φᾶς μου και τὰ μάτια ἐθαμπωθῆκα
και σὲ καημόνι ἀρίφνητον ἐμπῆκα.

---

19 είχαν τὰ μάτια της.

Όμπρός στή βρύση πέφτω λιγνώμενος
κι ή κόρη ἑθάρρει κι εἰμ' ἀποθαμένος.
Λέγει: «Τῶν ἀμματῶν μου τὰ παιγνίδια
ἕθανατῶσαν τὸ βοσκόν αἰφνίδια».

30

Ἐρχεται πρὸς ἐμένα καὶ γνωρίζει
πῶς εἴμαι λιγνώμενος, κι ἀρχινίζει
νὰ παίρνη ὥσταν καλὴ καρδιὰ κι ἄερα
ἡ πλουμιστή μου κι ἀσπρη περιστέρα.

Καὶ παίρνει κρυὸν νερὸν ἀπὸ τῆ βρύση
κι ἔρχεται πρὸς ἐμένα νὰ τὸ χύσῃ·
ραίνει καὶ λαντουρᾶ τὸ πρόσωπό μου
λογιάζοντας πῶς νά 'ναι γιατρικό μου.
Τὸ πρόσωπό μου ξαναράινει πάλι
δογιά νὰ μὲ συφέρη ἀπὸ τῇ ζάλη·
μὲ τὸ νερὸν ἐκεῖνο μοῦ φανίσθη
τὸ πῶς δ λογισμός μου ἔξεζαλίσθη.

Κι ἀπὸ τῇ γῆν ἐμάζωξε γιὰ μένα
βότανα καὶ λουλούδια μυρισμένα·
τὰ λούλουδα κι οἱ ἀθοὶ μυρίζαν τόσα,
νεκρὸν ἀπὸ τὸν "Ἄδη νὰ ἐσηκῶσα.

Kινοῦν γιὰ τὸ σπήλιο τῆς βοσκοπούλας
(133 - 148)

Μὲ πλήσια προθυμιά κι οἱ δυὸ κινοῦμε,
τὸ σπήλιον ἐσπουδάζαμε νὰ βροῦμε·
τὰ χέρια ἐνοῦς τ' ἀλλοῦ μας ἐκρατοῦμαν,
πασίχαροι τῇ στράτα ἐπορπατοῦμαν.

Τῇ στράτα ἐπορπατοῦμαν 'cs περβολάκι
βρίσκω βαγιὰ καὶ κόφτω ἔνα κλαδάκι·
κάνω γοργὸ πιτήδειο δάκτυλίδι,
δίδω το ἀντῆς κι ἐμένα αὐτείνη δίδει.

Μὲ τὰ παιγνίδια ἐπηαίναμε τῇ στράτα,
τὰ δέντρη ἥτον λούλουδα γεμάτα·
ἐπέφτασιν οἱ ἀθοὶ κι ἐπεριχοῦσα,
τὰ κάλλη τῆς ἀφέντρας μου ἐπλουμοῦσα.

40

48 νὰ ἐσηκῶσα: ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ σηκώσουν.

Ἐλαμπεν οὐρανὸς τ' ἄστρη γεμάτος
κι δ ἄνεμος ἐφύσα δροσάτος,
δντε στὸ σπήλιο σώσαμεν αἰφνίδια
μὲ γέλια, μὲ χαρές, μὲ τὰ παιγνίδια.

Oἱ μέρες καὶ οἱ νύχτες στὸ σπήλιο
(193 - 244)

Πιάνει ψωμί, τυρί, χλωρή μαλάκα,
κρυὸν ἄρνιν δόφτο διάπανω 'cs πλάκα
δόπον 'χε γιὰ τραπέζι, κι ὁρδινιάζει
καὶ μὲ σπουδὴ γιὰ δεῖπνο λογαριάζει.
Εἶχε καὶ ξιδωτὸ κρασὶ δαμάκι
σ' ἓνα μικρὸ καὶ πλουμιστὸ φλασκάκι,
καὶ συγκερνᾶ μὲ κρυὸν νερὸ καὶ πίνει,
κι ἀπόκεις μὲ καλεῖ κι ἐμένα δίνει.

Μὰ λέγω της: «Ἐγὼ κρασὶ δὲν πίνω,
δὲν τρώγω ἀπὸ τὸ κριάς τὸ κρυὸν ἐκεῖνο,
ἀ δὲ θεληματέψη ἡ δύμορφιά σου
νά 'ναι μὲ τὸ φιλίν τὸ κάλεσμά σου».

Ως ἤκουισε ἵντα το' εἴπα, ἀφτει καὶ σβῆνει,
ώσταν τὸ σφακολούλουδον ἐγίνη,
τὰ ρόδα τοσι ἐπληθύνασι, κι ἐφάνη
ώσταν εἰς τὸ σκοτίδι πυροφάνι.

Τὰ μάτια χαμηλώνει καὶ μιλεῖ μου:
«Δὲν ἥτονε πρεπόν οὐδὲ τιμὴ μου
τέτοιας λογῆς ἀδιάντροπα νὰ διάξω,
μὰ σένα πρέπει νὰ καταδικάσω».

Ἐσὺ ἔχεις ἔξουσιά καὶ πιὲ καὶ δῶσ' μου
καὶ θεληματικῶς καὶ στανικῶς μου·
καὶ θέλω ἡ θές κι ἐσὺ ώσταν ὁρίζεις,
γιατὶ ποσᾶς δὲ σοῦ 'φταισα, γνωρίζεις».

Ἐπιαμε μιὰ καὶ δυό· συγκερασμένο
ἥτονε τὸ πιοτό μας τῶν καπμένω
μὲ τὰ φιλιὰ στὸ δροσερὸν ἀέρα
καὶ μὲ τὸ πιάσε 'νονς τ' ἀλλοῦ τῇ χέρᾳ.

200

210

220

Τὰ νιάμερά τση ἥταν ὁψές, ύγιέ μου.
Τὴν ὥρα ποὺ ξεψύχα ἐμίλησέ μου,
παραγγελιά μ' ἀφῆκε : Ἐπά στὰ δάσον
ἔνας καλός βοσκός θέλει περάσει,
μελαχρινός, λιγνός καὶ γελασιάρης,
νέος καὶ μαυρομάτης, διωματάρης·
καὶ θέλει σὲ ρωτήξει ὅγιά νὰ μάθη
γιὰ κείνην ὅπου ἀπέθανε κι ἔχαθη.

Καὶ νὰ τοῦ πῆς πῶς είναι ἀποθαμένη,
μὰ δὲν τοῦ λησμονᾶ ποτὲ ἡ καημένη·
κι ἄς τήνε λυπηθῆ, κι ἄς τήνε κλάψη,
τὰ ροῦχα του γιὰ λόγου τση νὰ βάψῃ.
Τὴν ἀφορμὴ τοῦ πὲ πῶς τὴν ἔχάσε·

ώσαν εἰδεν ὁ μήνας κι ἐπεράσε,
ζιμιό ἀλησμόνησέ την τὴν καημένη·
γιὰ κεῖνο ἔθανατώθη πρικαμένη

Κι ἀπὸ τὴ σουστουμά σου ἐκεῖνος είσαι,
καὶ κλαίγει σὲ ἡ καρδιά μου καὶ πονεῖ σε·
γιατ' ἥθελα παιδί μου νὰ σὲ κάμω
κι εῖχαμε μιλημένα γιὰ τὸ γάμο». 400

Ἐκλαιγεν ἡ καρδιά μου κι ἐθρηνάτο,
σὰν ἄκουσα τέτοιας λογῆς μαντάτο,
οὐδ' ἔβλεπα οὐδ' ἄκουα οὐδ' ἐθώρουν,
στὰ πόδια μου νὰ στέκω δὲν ἐμπόρουν.

Κι ἀρχίνισα τὴ μοίρα μου νὰ βρίζω,
τὸ ριζικό μου ν' ἀναθεματίζω,
τὸν ἐρωτα τὸν ψεύτη ν' ἀτιμάζω,
καὶ πλιὸν γιὰ τὴ ζωὴ μου δὲ λογιάζω.

«Κύρη γονή, νὰ ζήσης, ἀφεντάκι,
μὴ βαρεθῆς τὴ στράτα καμποσάκι,
νὰ πάμε στὸ μνημούρι τῆς κερᾶς μου
νὰ κάμω τὸ κοντέντο τῆς καρδιᾶς μου. 410

Σὲ σπήλιο σκοτεινὸ νὰ κατοικήσω,
ποτὲ παρηγοριὰ νὰ μὴ γρικήσω,
μὰ πάντα μοναχός μου νὰ γυρίζω,
οὐδὲ νὰ δῷ οὐδὲ ν' ἀναντρανίζω.

412 κοντέντο (ιταλ.): εὐχαριστηση.

Δίχως γαμπά, ξεπόδητος νὰ πηαίνω
ἢ τόπον ἀγκαθερὸ καὶ χιονισμένο·
νὰ μὲ θωροῦν γυμνὸ κι ἀναμαλλιάρη
κι δῆται νὰ μὲ κρατοῦντι διαμονιάρη. 420

Γιὰ σφάλμα καὶ γιὰ πάθητα δικά μου
ἔβαλα εἰς τὸν Ἀδη τὴν κερά μου!
Νά' χα τὴ φτάξει ζωντανή νὰ μάθη
τὴν ἀρρωστιά καὶ τὰ πολλὰ τὰ πάθη!

Τώρα θωρᾶ κι ἀλήθεια μ' ἀπαρνήθης,
στ' ἀραχνιασμένο στρῶμα ποὺ ἐκοιμήθης,
καὶ δὲν μπορᾶ δ φτωχὸς νὰ σὲ ξυνήσω
νὰ μοῦ συντύχης καὶ νὰ σοῦ μιλήσω.

Μάτια μ', ἀφότ' ἔχασετε τὸ φᾶς σας,
πλιὸν λυγερὴ μηδὲν ιδῆτε διμπρός σας!
Καὶ ποιὰ παρηγοριὰ μπορεῖ νὰ σώσῃ
ἀλάφρωση ἢ τσι πόνους μου νὰ δώσῃ;
Φίλους καὶ συγγενεῖς θέλω μισήσει,
δὲ θέλω νὰ σφαγῶ, μὰ θέλω ζήσει,
γιὰ νά' χω πόνους, πρίκες καὶ λαχτάρες,
καθημερνάς καημούς καὶ λιγωμάρες.

Μὰ θὲ νὰ ζιῶ καὶ θὲ νὰ παραδέρνω,
χίλιες φορὲς τὴν ὥρα ν' ἀποθαίνω,
τὰ δρη, τὰ χαράκια νὰ μὲ φᾶσι,
καὶ νά' ναι ἡ κατοικιά μου μὲς στὰ δάση. 440

Μέρα νύκτα νὰ κλαίω, νὰ θρηνοῦμαι,
τὰ πάθη μου στὰ ὅρη νὰ δηγοῦμαι,
νὰ κάμω τὰ θεριά νὰ μ' ἀκλουθοῦστι,
νὰ κλαίουν μετὰ μένα, νὰ πονοῦσι.

Παντούρα νὰ μὴν παίξω οὐδὲ φιαμπόλι,
ἢ λιβάδι νὰ μὴ μπᾶ οὐδὲ εἰς περβόλι,
τὰ πρόβατά μου πλιὸν νὰ μὴν ἀρμέξω,
μὰ νὰ περνῶ κακὸν καιρὸ κι ἀδέξο. 450

Τὸ προβατάκι τ' ἀσπρο τὸ μπολιάρι,
ὅπού 'χα τσῆ κερᾶς μου ἀμπολιάρει,
ἐκεῖνο μόνο νά' χω μετὰ μένα,
νὰ πηαίνωμε τὰ δυὸ συντροφιασμένα,

417 γαμπάς: μάλλινο ἐπανωφόρι.— 449-450 μπολιάρι: ἀρνὶ σημαδεμένο καὶ ζεχωρισμένο γιὰ δῶρο.— ἀμπολιάρω (μπολιάζω): σημαδεύω γιὰ τὸ σκοπό αὐτόν.

σ' ἐδιάλεξα, εὐγενέστατε Μούρμουρη ὑψηλοτάτε,
ρήτορ' ἀπ' δλες τς ἀρετὲς καὶ τσὶ τιμές γεμάτε,
μὲ τ' ὄνομά σου τοῦτο μου τὸν κόπο νὰ στολίσω,
καὶ χάρη ἀποὺ τσὶ χάρες σου πλῆσα νὰ τοῦ χαρίσω. 30
Μὰ τὸ θελεν ἡ πεθυμιὰ κι ἔζητα ἡ γιόρεξὴ μου,
χίλιοι τοῦ νοῦ μου λογισμοὶ πάλι ἀμποδίζασί μου.
Ποιὸς μοῦ λεγε, δὲν πρέπουσι νὰ στέκου στολισμένοι
τοῖχοι ἀσκημοὶ καὶ χαμηλοὶ καὶ κακοσοθεμένοι
φτωχοῦ σπιτιοῦ μ' ὀλόχρουσα πανιά, μηδὲ νιψίδι
προσώπου κόρης ἀσκημης πλῆσο κιανεῖς νὰ διδῃ·
ποιὸς τέτοιο λίγο χάρισμα νὰ πέψω νὰ σοῦ δώσω
δὲ μ' ἀφηνε, τσὶ λογισμοὺς γιὰ νὰ μηδὲ σποδώσω
τοῦ νοῦ σου τσὶ ψηλότατους· ποιὸς πλῆθος ν' ἀνασώσης
γυρεύγεις, μοῦ λεγε συχνιά, τσῇ θάλασσας τσῇ τόσης 40
μ' ἔνα θολὸ κι ἀπόμικρο ποτάμι, π' ἀποφρύσσει
πρὶ παρ' ἀποὺ τῇ βρύσην του τὴν ἴδια νὰ κινήσῃ.
Κι ἔτσι σὲ δειλοσκόρπισην ἐστέκουμοι μεγάλη,
κι ὁ νοῦς μ' ἐσέρνετο συχνιὰ σὲ μιὰ μερὰ κι εἰς ἄλλη,
κι ἔστεκ' ἀρίφνητο καιρὸ δίχως ν' ἀποφασίσω
νὰ κάμω τὸ χα πεθυμιά, γὴ νὰ συρθῶ ξοπίσω.
Πούρι τὸ θέλ' ἡ γιόρεξη συγκλίνω νὰ τσῇ δώσω,
γιατὶ δσο σὲ θωρᾶ ψηλό, σὲ βλέπω κι ἄλλο τόσο
μὲ σπλάχνος ἀνεξείκαστο κι ἀμετρητο καλοσύνη,
κι εἰσ' ἀπ' τὴν περηφάνηση μακρὰ τοῦ κόσμου κείνη 50
τὴ σκοτεινή, ποὺ δὲ γεννᾶ λαύρα οὐδὲ φῶς χαρίζει,
μὰ τσίκνα μόνο καὶ καπνὸ τὰ τρίγυρα γεμίζει.
Παρακαλῶ τὸ λοιπονὶς τὴν Ἐξοχότητά σου,
μὲ πρόσωπο πασίχαρο τὰ χέρια τση νὰ πιάσου
τοῦτο τὸ λίγο χάρισμα, καὶ τ' ὄνομα ν' ἀφήσῃ
τὸ βγενικὸ καὶ τ' ὅξι τση στολὴ νὰ τοῦ χαρίσῃ.
Κι εἰς τοῦτο ὅποι βάλθηκα τὸ πέλαγος τὸ πλῆσο
μ' ἔτσι μικρὸ κι ἀνήμπορο καράβι ν' ἀρμενίσω,
γιν' ὁδηγὸς τσῇ στράτας μου, νὰ φύγω τοῦ χειμῶνα
τς ἀνεμικές, κι ώς πεθυμᾶ, ν' ἀράξω στὸ λιμιώνα. 60

34 κακοσοθεμένοι: ἀσχῆμα ταχτοποιημένοι. — 35 νιψίδι: φτιασίδι· οὔτε (ταιριάζει) νὰ δίνη κανεῖς σὲ μιὰν ἀσκημη κόρη περισσό φτιασίδι γιὰ τὸ πρόσωπό της.

Γιατὶ ὁσες θέλου ταραχές κι ἀνέμοι νὰ γερθοῦσι,
κι ὁσα φουσκώσου κύματα, στὸ βράχος δὲ μποροῦσι
ποτέ τως νὰ μὲ ρίξουσι, γὴ ἀλλιδᾶς νὰ μὲ ζημιώσου.
θωράντας μόν' ὡς ἄστρο μου λαμπρὸ τὸ πρόσωπό σου.
Κι ἄν είναι κι ἀποκότησα χάρισμα νὰ σοῦ δώσω,
ἄξιο, καθὼς ἔτοχανε, καλὰ δὲν είναι τόσο,
τσῇ Τύχης δῶσ' τὸ φταίσιμο, κι ὅχι τοῦ θελημάτου,
γιατὶ ψηλές τσὶ πεθυμιές πᾶσα καιρὸν ἐκράτου·
μὰ κείνη χάμαι τς ἔριξε, καὶ τὰ φτερὰ ποὺ σῶνα
σ' δρος νὰ μ' ἀνεβάσουσι ψηλὸ 'ποὺ τ' Ἐλικώνα, 70
μοῦ 'κοψ' δνταν ἀρχίσασι καὶ χαμηλοπετοῦσα,
κι ἡ ὥρεξη μ' ἀπόμεινε μόνο σὰν πρῶτας πλούσα,
κι ἀντὶς τὰ θάρρεις κι ἔλπιζες κι ἔδειχνε κι ἔτασσέ μου,
κι εἰς τς δρανοὺς συχνότατα τὸ νοῦν ἀνέβαζε μου,
μοῦ κτίζει πύργους στὸ γιαλό, περβόλια στὸν ἄέρα,
κι δ,τι τὴ νύκτα μεριμνῶ, χάνουνται τὴν ἡμέρα.

Οἱ φόβοι καὶ τὰ προαισθήματα τῆς Ἐρωφίλης

ΠΡΑΞΗ Β', ΣΚΗΝΗ 2 (111 - 184)

Ἐρωφίλη, Νένα

ΕΡΩΦΙΛΗ

Φοβοῦμ' ἀσκιές, τρέμ' ὄνειρα, δειλιῶ σημάδια πλήσια,
χίλιες φοβέρες τ' οὐρανοῦ μὲ τυραννοῦσιν Ἰσια,
χίλια παρατηρήματα παλιὰ καὶ νιὰ στὸν "Ἄδη
μὲ βασανίζου, κι ἀμετρα πάθη μοῦ δίδου ὄμαδι,
τοῦ ριζικοῦ ἀπονέματα χίλια μὲ φοβερίζου,
καὶ δάκρυα κι ἀναστεναμοὺς τὸ στῆθος μου γεμίζου,
κι ἄγρια τὴ νύχτα μὲ ξυπνοῦ χίλιες θωριές, καὶ τούτη
τὴ βαρεμένη μου καρδιὰ σκίζου καὶ σφάζου μού τη·
πῶς παίρνουσι τὸ ταίρι μου μέσ' ἀποὺ τὴν ἀγκάλη
τούτη συχνιὰ μοῦ φαίνεται, καὶ μ' ἀπονιὰ μεγάλη 120

64 θωράντας: δταν ἐγὼ βλέπω.— 66 μολονότι (τὸ χάρισμα, τὸ δῶρο) δὲν είναι τόσο ἄξιο δσο θά ἔπρεπε. — 70 πιὸ ψηλὸ ἀπὸ τὸν Ἐλικώνα.— 71 μοῦ τὰ ἔκονε (τὰ φτερά τη στιγμὴ ποὺ ἀρχίσαν νὰ χαμηλοπετοῦν). — 73 τὰ θάρρεις κτλ.: αὐτά ποὺ πίστευε (ἔνν ή Τύχη).

τὸ ρίχνουσι τὰ λιονταριδ, πώς 'ς μιὰ σκοτεινασμένη
στράτα θωρᾶ κι εύρισκουμου δίχως του σφαλισμένη,
μὲ δέντρη, δάση πυκνερά, κι ἄγρια μὲ τριγυρίζου·
θεριά, καὶ πῶς μὲ τράσινε τάχα μὲ φοβερίζου·
κι ὅρες θωρᾶ πῶς δρώνουσιν αἴματα μὲ μεγάλη
τρομάρα τοῦτα τὰ τειχιά σὲ μιὰ μερὰ κι εἰς ἄλλη,
καὶ λαντουροῦ καὶ γραινοῦ με κι ἀναμουρδώνουσί με,
κι οἱ κορασίδες φεύγουσι ζιψιδ κι ἀφήνουσί με·
κι ὅρες ἀπὸν τὰ μνήματα, ποὺ κείτουνται θαμμένοι
τσῆ χώρας μας οἱ βασιλοί, μού φαίνεται καὶ βγαίνει 130
μιὰ κάποι' ἀσκιά, κι ὅσο μπορεῖ μὲ μάνιτα μεγάλη
σὲ σπήλιο σκοτεινότατο μὲ σέρνει νὰ μὲ βάλῃ·
κι ὅρες πῶς εἶμαι μοναχὴ μέσα 'ς καράβι, Νένα,
μού φαίνεται, καὶ διώχνου με κύματα θυμωμένα·
κι δῆτα λογιάζω καὶ θαρρᾶ πῶς θέλω νὰ βουλήσω,
γὴ στὰ χαράκια πῶς σκορπῶ, ξυπνῶ μὲ φόβο πλήσο.

ΝΕΝΑ

Φόβοι ἄκαιροι, Ἐρωφίλη μου, φόβ' ἄκαιρ' εἶν' αὐτεῖνοι,
κι ὁ νοῦς σου νὰ σὲ πολεμοῦ δὲν πρέπει νὰ τς ἀφήνη,
γιατὶ δνειρά 'ναι τὰ δνειρά, κι οἱ ἔγνοιες τὰ γεννοῦσι
συχνιά στὸν κουρασμένο νοῦ, ποὺ ξύπνου τυραννοῦσι, 140
κι ὅρες καλὰ τοῦ δείχνουσι, κι ὅρες κακὰ περίσσια,
κατὰ τὸ φόβο πού 'χουσι γὴ τὴν ἐλπίδαν ἵσια.

ΕΡΩΦΙΛΗ

Καὶ τὰ δνειρά πολλὲς φορὲς σ' ἔναν ἀπὸν παιδεύγου
πρίκες καὶ πάθη πού 'χουσι νὰ τῷρθου σημαδεύγου.
Καὶ γρίκησ' ἔνα πού 'χα δεῖ τούτη τὴν περασμένη
νύκτα, νὰ μείνης μετά μὲ περίσσια πρικαμένη.
Δυὸς περιστέρια πλουμιστά μού φαίνετονε, Νένα,
σ' ἔνα ψηλότατο δεντρό κι ἐθώρου φωλεμένα,
κι ἐσμίγασι κανακιστά καὶ σπλαχνικά φιλοδσα, 150
κι ἔνα τ' ἄλλον τὰ πάθη τως σοῦ φαίνετο μιλοῦσα.

139-140 γιατὶ τὰ δνειρά δὲν είναι παρὰ (μόνο) δνειρά, καὶ τὰ προκαλοῦν στὸν κουρασμένο νοῦ οἱ ἔγνοιες, αὐτές ποὺ τυραννοῦν τὸ νοῦ δταν είναι ξύπνιος.—149 φιλοδσα: φιλοδσαν τὸ ἔνα τ' ἄλλο, φιλιόνταν.

μ' ἀπάνω 'ς τσὶ χαρές τωνε γεῖς λούπης πεινασμένος
σώνει στὴ μέση καὶ τὰ δυὸ περίσσια θυμωμένος,
κι ἄρπαξε τὸ 'να ξαφνικά τ' ἄλλον ἀπὸν τὴν ἀγκάλη,
κι ἐξέσκισέν το κι ἔφαν το μ' ἀχορταγιά μεγάλη·
κι ἐκεῖνον ἀπ' ἀπόμεινε τόσα πολλὰ λυπήθη,
ἀπὸν κι ἐκεῖνο νὰ μῆ ζῆ μιὰν ὥραν ἐβούληθη,
καὶ τὸ ζιμὸ τὴ μούρην του πρὸς τσῆ καρδιᾶς τὰ μέρη
μπήχει κι αὐτὸ κι σφάξεται γὰρ τ' ἀκριβόν του ταίρι.
Κι ἀλόπητα μ' ἐξύπνησε περίσσια ξαγριεμένη, 160
κι δλημερνὶς νὰ στέκωμα μὲ κάνε πρικαμένη·
λούπης μὴν εἰν' ὁ κύρης μου τρομάσσω καὶ φοβοῦμαι,
κι ομεῖς τὰ περιστέρι' αὐτά, κι διάδι σκοτωθοῦμε.

ΝΕΝΑ

Μηδὲν τ' ὁρίστη γεῖς Θεὸς ποτέ, χρουστοκερά μου,
τόσο κακὸ μῆ δούντινε τ' ἀμμάτια τὰ δικά μου!
μ' ἀνὲν καὶ θέλου οἱ οὐρανοὶ νὰ βλάψουν τὸ κορμί σου,
σ' ἐμένα τὸ θυμόν τωνε παρακαλῶ νὰ σβήσου.
Μ' ἀπεῖς τὸ πράμα γίνηκε, μὴ στέκεσαι σὲ θλίψη·
γιατὶ σὲ τούτη τῇ δουλειά γιατρειά δὲ θέλει λείψει·
κι ἄλλα σὺν τοῦτα ἐγίνησα κι ἐφτιάστησα μὲ γνώση,
κι τὸ γνώση 'ς τοῦτο δύνεται τέλος καλὸ νὰ δώσῃ. 170
Φρόνιμο τὸν Πανάρετο κι ἀδυνατὸ γνωρίζω,
γιατος πὸς βρίσκει σήμερο στράτια καλὴν ὀλπίζω
νὰ ξηλωθοῦν οἱ προξενίες τοῦτες γιὰ 'δά, καὶ πάλι
βουηθήσει θέλομ' δλοι μας 'ς πᾶσα σας χρείαν ἄλλη·
κι ἔτσι τὴν πρίκα ζίγωξε καὶ τὰ περίσσια βάρη,
κι ἡ πληγωμένη σου καρδιὰ παρηγοριάν ἀς πάρη.

ΕΡΩΦΙΛΗ

Μὲ τέτοια σπλαχνική μιλιὰ κάμε νὰ ξενρης, Νένα,
πῶς μού 'γιανες τὰ σωθικὰ τὰ πολυπληγωμένα·
τώρα τὸ νοῦ μου ἐσύστεψες, τώρα καλὰ κατέχω,
πῶς 'ς τόπο μάνας ἀκριβῆς δίκια περίσσια σ' ἔχω. 180
Γύρεψε τὸν Πανάρετο λοιπό, κι ἀπ' ὄνομά μου
τοῦ πὲ πῶς τόνε καρτερῶ μέσα στὴν κάμερά μου,

151 λούπης: εἰδος γεράκι.—167 τὸ πράμα: ὁ κρυφός γάμος τῆς Ερωφίλης μὲ τὸν Πανάρετο.—173 οἱ προξενίες: τῶν δυὸ βασιλιάδων γιὰ τὴν Ερωφίλη.

'Ερωφίλη καὶ Πανάρετος

ΠΡΑΞΗ Γ', ΣΚΗΝΗ 1 (1 - 46)

ΕΡΩΦΙΛΗ μιλεῖ

Τὰ γέλια μὲ τὰ κλάηματα, μὲ τὴ χαρὰν ἡ πρίκα,
 μιὰν ὥραν ἐσπαρθήκασι κι διάδοι ἔγεννηθῆκα,
 γιαῦτος μαζὶ γυρίζουσι καὶ τὸ 'να τ' ἄλλο ἀλλάσσει,
 κι δοποιος ἐγέλα τὸ ταχύ, κλαίγει πριχοῦ βραδιάσῃ
 γιὰ κεῖνο βλέπω τὴ χαρὰ κι ἐγὼ τὴν ἐδική μου
 πῶς θὰ γυρίστη σ' ἀμετρητὴ πρίκα καὶ παιδωμή μου,
 καὶ στέκομαι τρεμάμενη σὰ νά 'χα νὰ περάσω
 μιὰ θυμωμένη θάλασσα γὴ ἄγριο κιανένα δάσο.
 Μοίρα κακὴ κι ἀντίδικη, τυραννισμένη μοίρα,
 ποιὰ πάθη ἀπὸν τὸν 'Ερωτα, ποιὲς πρίκες δὲν ἐπῆρα; 10
 Πότες τοὺς ἀναστεναμός, γὴ πότες τ' ὅχι διμένα
 τὰ χεῖλη μου ἐσκολάσασι τὰ πολυπρικαμένα;
 πότες κι ἐμὲ τ' ἀμμάτια μου μιὰν ὥραν ἐστεγνῶσι,
 πότες γλυκιὰ τὰ σφάλισα κι ἀνάπαυψη μοῦ δῶσα;
 Στὴ δούλεψη κι εἰς τοὶ καημούς μικρὴ περίσσια ἐμπῆκα
 τες ἀγάπης, κι ὅλα τὰ κακὰ κι οἱ παιδωμές μ' εὐρῆκα.
 μόνια μου μὲ τὸν 'Ερωτα πᾶσ' ὥραν ἐπολέμου,
 καὶ κιανενὸς δὲν δειχνὰ τὰ πάθη μου ποτέ μου.
 χίλιες φορὲς μ' ἐδόξεψε, χίλιες νὰ πιάνη τόπο
 στὸ νοῦ μου δὲν τὸν ἀφήνα μ' ἔνα γὴ μ' ἄλλο τρόπο, 20
 χίλιες τ' αὐτὶα ἐμολύβωνα, γιὰ νὰ μηδὲ γρικοῦσι
 τοὶ συργουλιές τοὺς τοὶ γλυκιές, τὰ μέλη νὰ πονοῦσι,
 χίλιες μὲ τὴν πορτατηξίᾳ, χίλιες μὲ μιὰ καὶ μ' ἄλλη
 στράτα τὴ θέρμην τοῦ ἔσβηνα στὸ νοῦ μου τὴ μεγάλη.
 Μὰ κεῖνος, μάστορας καλὸς γιατ' ἡτον τοὺς πολέμου,
 μέρα καὶ νύκτα δυνατὸ πόλεμον ἐδιδέ μου,
 κι ὥρες μὲ τ' ἄρματα ὡς ἐχθρό, κι ὥρες ξαρματωμένο
 τὸν ἔβλεπα, σὰ φῖλο μου περίσσ' ἀγαπημένο·
 κι ὥρες γλυκὺς μοῦ φαίνετο, κι ὥρες πρικὺς περίσσια,
 κι ὥρες στρατιώτης δυνατός, κι ὥρες παιδάκιν ἴσια. 30

21 ἐμολύβωνα: σφράγιζα μὲ μολύβι.—46 τὸ μαντάτο γιὰ τὶς προξενιές.

κι ὥρες μ' ἐπαίδευγε ἄπονα, κι ὥρες πολλὲς μ' ἐκράτει
 γλυκότατες παρηγοριές καὶ συργουλιές γεμάτη.
 Χίλι' ἀκριβὰ τασσίματα μδτασσε πᾶσα μέρα,
 καὶ χίλια μδκτιζε δμορφα περβόλια στὸν ἄερα·
 χίλιες ζγουράφιζε χαρὲς μέσα στὸ λογισμό μου,
 καὶ χίλιες ἔδειχν' δμορφιές πάντα τῶν ἀμματιῶ μου·
 τοὶ δυσκολιές μοῦ σήκωνε κι ἀπόκοτη ἔκανε με,
 μιλιές γλυκὲς μ' ἀρμήνευγε, κι ἐδιδασκάλευγε με,
 τόσον, ἀπὸ μ' ἐνίκησε, καὶ δούλη ἀπόμεινά του,
 καὶ τοῦ καημένης μου καρδιᾶς τὴν ἔξουσιά ὁώκα του. 40
 Κι ἐδὰ ποὺ καλορίζικη παρ' ἄλλην ἐκρατούμουν,
 καὶ χίλιες ἔτασσα χαρὲς κι ἀνάπαψες τοῦ νοῦ μου,
 τόνες θωρᾶ τὸν πίβουλο καὶ τὴν ἀγάπη ἀρχίζει
 τὴν ψεύτικη, ποὺ μοῦ 'δειχνε, σὲ μάχη νὰ γυρίζῃ.
 Μὰ τὸν Πανάρετο θωρᾶ κι ἔρχεται σὰ θλιμμένο,
 καὶ τὸ μαντάτο τὸ πρικὺ θὲ νά 'χη μαθημένο.

ΣΚΗΝΗ 2 (47 - 188)

Πανάρετος καὶ 'Ερωφίλη

ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ

*Οντεν ἀστράφτη καὶ βροντᾶ κι ἀνεμικές φυσοῦσι,
 κι εἰς τὸ γιαλὸ τὰ κύματα τὰ θυμωμένα σκοῦσι,
 καὶ τὸ καράβι ἀμπάθουσι σὲ μιὰ μερὰ κι εἰς ἄλλη
 τοῦ φουσκωμένης θάλασσας μὲ ταραχὴ μεγάλη, 50
 τότες γνωρίζετ' ὁ καλὸς ναύκλερος, μόνο τότες
 τιμοδύται οἱ κατεχάμενοι κι ἀδυνατοὶ ποδότες,
 γιατὶ μὲ τέχνη κι ὁ γιαλὸς πολλὲς φορὲς νικᾶται,
 κι ἐκεῖνος ἀπὸν κυβερνᾶ ψηλώνει καὶ τιμᾶται.
 Γιαῦτος κι ἐγὼ 'ς τοῦ τόχης μου τὴν ταραχὴ τὴν τόση,
 ἀπ' ἵτσι ξάφνου μ' ηδρηκε γιὰ νὰ μὲ θανατώσῃ,
 δὲ θὲ ν' ἀφήσω νὰ χαθῶ, δίχως νὰ δοκιμάσω
 στὸ δύνομαι νὰ βουηθηθῶ, πρὶ τὴ ζωὴ μου χάσω.

ΕΡΩΦΙΛΗ

*Οιμένα, κι ίντα τοῦ γρικῶ; τάχα καινούργια πάλι
 κακομοιριὰ ἀπόσωσε νὰ σμίξῃ μὲ τὴν ἄλλη;

ΜΑΝΤΑΤΟΦΟΡΟΣ

Τελειώνει, ναι, σ' ἐνοῦς κορμιοῦ τὰ πάθη· μ' ἄπου ζιοῦσι
θλίβουνται καὶ πρικαίνουνται τὴν ὥρ' ἀπὸν θωροῦσι
τὸ πῶς ξεσκίζου τὰ κορμιὰ πάλι τ' ἀποθαμένα
χέρι' ἄπονα τῷ ζωντανῷ, σὰν εἶδαν τὰ καημένα
τ' ἀμμάτια μου τῷ Βασιλιὸ τὰ μέλη νὰ ξεσκίζῃ
τοῦ δόλιου τοῦ Πανάρετου καὶ νὰ τοῦ τὰ χωρίζῃ.

ΧΟΡΟΣ

Πέξ μας νὰ ζήσης, φίλε μου, κι ἔκειν' ἀπ' ἀπομένει,
γιατὶ ποτὲ τέτοι' ἀπονιὰ δὲν ἔχομ' ἀκουσμένη. 190

ΜΑΝΤΑΤΟΦΟΡΟΣ

Σάν εἶδε πῶς ἀπόμεινε νεκρός, ζιμιδὸν ἀρχίζει
σὲ χήλια μέρη τὸ κορμὶ τὸ δόλιο νὰ χωρίζῃ.
τὴν κεφαλήν του τόκοψε, καὶ τὴν καρδιάν του βγάνει,
κι ὅμαδι μὲ τὰ χέρια του σ' ἔνα χρουσὸ τὰ βάνει
βατσέλι, κι ὅλο τ' ἄλλον του κορμὶ τ' ἀπομονάρι
τῷ λιονταριῶν του τὸ 'δωκε, γιὰ νὰ μὴν εῖρη χάρη
σκιάς νὰ τὸ θάψουσι στὴ γῆ, κι ἔκεινα ἐπετακτῆκα,
καὶ θυμωμέν' ἀλλήλως τως ζιμιὸ τὸ μοιραστῆκα.
καὶ τ' ἄλλ' ἀπ' ἀπομένασι τὰ μέλη τὰ καημένα
μὲ μιὰ μαγνιὰ τὰ σκέπασε κι ἔχει τα φυλαμένα,
καὶ καταπάδες τοῦ γρίκησα κι ἔλεγε, θὰ τὰ δώσῃ
κανίσκι τς 'Ἐρωφίλης του, γιὰ νὰ τὴ θανατώσῃ. 200

ΧΟΡΟΣ

Πανάρετε βαριόμοιρε, κερά μας πρικαμένη,
καὶ πόσον εἰν' τὸ χάρισμα πρικὸ ποὺ σ' ἀνιμένει!
Πῶς νὰ τὸ δοῦ τ' ἀμμάτια σου, κι ἀπάνω του ν' ἀπλώσου
τὰ χέρια σου, καὶ τὸ ζιμιὸ νὰ μὴ σὲ θανατώσου!

ΜΑΝΤΑΤΟΦΟΡΟΣ

Τὸ τέλος ἐγρικήσετε, κοράσια τιμημένα,
τοῦ δόλιου τοῦ Πανάρετου, καθός τὰ πρικαμένα
τὸ 'δαν ἐμὲ τ' ἀμμάτια μου μὲ πρίκα μου περίσσα,
καὶ δάκρυ' ἀπὸν τὴ λύπηση σὰ βρύνεσες ἐκινῆσα. 210

186 σὰν εἶδαν...: δπως εἶδαν καὶ τὰ δικά μου τὰ καημένα μάτια τὸ Βασιλιά.

ΧΟΡΟΣ

'Ω θάνατε πρικότατε, τοὺς σμίγει ὁ πόθος, γιάντα
σ' ἀρέσει τόσ' ἀλύπητα νὰ ξεχωρίζῃς πάντα;
Γιάντα ἐκεῖνος τσῆ φιλιᾶς φίλος, κι ἐσὺ τσῆ μάχης,
γιάντα σπουδάζεις καὶ κοπιᾶς καὶ πεθυμιὰ πάντα 'χεις
πᾶσα γλυκύ του χάρισμα πρίκα νὰ κατασταίνῃς,
κι ὅπου ἡ γιαγάπη κατοικᾶ γιὰ χαλασμόν τση μπαίνεις;
Μὲ μάκριτα πολλοῦ καιροῦ, μὲ συργουλιές καὶ κόπο
γυρεύγεις ὁ πόθος τσὶ καρδιές καὶ σμίγει τῶν ἀθρώπω,
καὶ κάνει μιὰ τσὶ δύο ψυχές, καὶ τὰ ξεχωρισμένα
κορμιὰ στὸν κόσμο ζιοῦσινε μόνο μὲ πνέμα ἔνα,
κι οὐδέναν ἄλλο δὲ μπορεῖ πράμα νὰ τὰ μποδίσῃ,
μόν' ἡ κακή σου, θάνατε, κι ἀλύπητή σου φύση. 220

'Ο θρῆνος τῆς 'Ἐρωφίλης

ΠΡΑΞΗ Ε', ΣΚΗΝΗ 4 (435 - 524)

'Ω κύρη μου, μὰ κύρη πλιὸ γιάντα νὰ σ' ὀνομάζω,
κι ὅχι θεριὸν ἀλύπητο κι ἄπονο νὰ σὲ κράζω,
πειδὴ περνᾶς στὴν ὥρεζη πᾶσα θεριὸ τοῦ δάσου,
καὶ πλιὰ ἄγρια παρὰ λιονταριοῦ μοδειξες τὴν καρδιά σου;
Θεριὸ λοιπὸν ἀλύπητο παρὰ θεριὸ κιανένα,
γιὰ ποιὰ ἀφορμὴ δὲν ἔσφαξες τὴν ταπεινὴν ἐμένα; 440
Μὰ κείνο ποὺ δὲν ἔκαψε τὸ χέρι τ' ἄπονό σου
θέλω τὸ κάμει μόνια μου, κιάς μὲ τὸ στανικό σου,
γιατὶ δὲν εἶναι μπορετό, μηδὲ ποτὲ τυχαίνει
μιὰν ὥρ' ἀπὸν τὸ ταίρι μου νὰ ζιῶ ξεχωρισμένη.
Ταίρι ἀκριβό μου καὶ γλυκύ, φῶς καὶ παρηγοριά μου,
καὶ πῶς σὲ βλέπουν τσῆ φτωχῆς τ' ἀμμάτια τὰ δικά μου,
καὶ μολοντοῦτο δύνουνται τὰ μέλη μου καὶ ζιοῦσι,
τ' ἀμμάτια μου καὶ βλέπουσι, τὰ χείλη καὶ μιλοῦσι;
Πάντ', ἀκριβό μου ταίρι μου, μ' ἔθρεφεν ἡ θωριά σου,
τώρα στὸν "Ἄδη τῇ φτωχῇ μὲ βάν'" ἡ ἀσκημιά σου,
κι ἄλλοδ τ' ἀμμάτια μου, δχ ὀιμέ, στανιό τως συντηροῦσι,
γιατὶ ἔτσι σὰ σ' ἐκάμασι τρέμου νὰ σὲ θωροῦσι.
Πανάρετε μ' ἀφέντη μου, πού 'ν' τὰ πολλά σου κάλλη,
πού 'ν' κείν' ἡ νόστιμη θωριά καὶ πᾶσα χάρη σ' ἄλλη;

ποῦ 'ναι τ' ἀμμάτια τὰ γλυκιά; ποιὸν ἄπονο μαχαίρι
σοῦ τά 'βγαλε κι ἐτύφλωσε, διμέ, ἀκριβό μου ταίρι! 450
Στόμα μου νοστιμότατο καὶ μοσκομυρισμένο,
βρύση ὀλωνῶ τῶν ἀρετῶν, ζαχαροζυμωμένο,
γιάντα τὰ πλουμισμένα σου καὶ τὰ γλυκιά σου χεῖλη
τὴ δούλη σου δὲν κράζουσιν, διμέ, τὴν Ἐρωφίλην;
γιάντα σιωπᾶς στὸν πόνο μου, γιάντα στὰ κλάματά μου
δὲ συντυχαίνεις δυὸς μικρὰ λόγια 'ς παρηγοριά μου;
Μά δίχως γλώσσα ἀπόμεινες καὶ πᾶς νὰ μοῦ μιλήσῃς,
πᾶς τὴν πολλὰ βαριόμοιρη νά μὲ παρηγορήσῃς;
πᾶς νὰ μοῦ παραπονεθῆς, πᾶς νὰ μοῦ πῆς: Ψυχή μου,
γιὰ σένα μόνο θάνατον ἐπῆρε τὸ κορμί μου;
Κι ἐσᾶς, χεράκια μ' ἀκριβά, ποιά χέρι ' ἀποκοτῆσα
κι ἄπον' ἄπον τὸ δόλιο σας κορμὶ σᾶς ἔχωρίσα;
χέρια, ποὺ σᾶς ἐτύχαινε σκῆπτρο νὰ σᾶς βαραίνῃ,
καὶ μοναχάς νὰ δίδετε νόμο στὴν οἰκουμένη, 470
γιὰ ποιά ἀφορμὴ δὲν πιάνετε τὰ χέρια τὰ δικά μου;
γιάντα στὸ στῆθος σπλαχνικά κι ἀπάνω στὴν καρδιά μου
δὲ γγίζετε ν' ἀλαφρωθῆ, τοὶ πόνους την νὰ χάση,
καὶ τούτη τὴν τρομάραν την τὴν τόση νὰ σκολάσῃ;
Κι ἐσύ, καρδιά ἀντρωμένη μου, τοῦ πόθου φυλακτάρι,
ποιὸν ἥτον κεῖνο τ' ἄπονο κι ἀγριότατο λιοντάρι,
ποὺ σ' ἔβγαλ' ἐκ τὸν τόπο σου, κι αἱματοκυλισμένη
τ' ἀμμάτια μου νὰ συντηροῦ μ' ἔκαμε τὴν καημένη;
Καρδιά μ' ἀγαπημένη μου, γλυκότατη καρδιά μου,
πόσα τοῦ πόθου βάσανα είλες γιὰ δνομά μου!
Πάντα 'ζειες μ' ἀναστεναμοὺς κι δέρθρεφουσου μὲ πρίκες,
κι εἰς τὸ 'στερ' ἀνασπάστηκες κι ἐκ τὸ κορμὶ σ' ἔβγηκες,
γιὰ νὰ μπορῶ τριγύρω σου νὰ δῶ πᾶς εἰν' γραμμένο
τ' δνομά τε Ἐρωφίλης σου τὸ πολλαγαπημένο.
Οφους πρικού μου ριζικό κι ἀντίδική μου μοίρα,
τόσα γοργὸ μ' ἔκάματε νύφη γιαμιὰ καὶ χήρα!
Μοιρά κακή γιὰ λόγου μου, κομπάτρα κι ὀχθρεμένη,
'ς ποιὸ τέλος μ' ἔκατάφερες τὴν πολυπρικαμένη!
ποιὸ πράμα μ' ἔκαμες νὰ δῶ, ποιών πρίκα νὰ γνωρίσω,
ποιά παιδωμή, ποιὸ βάσανο, ποιὸν πόνο νὰ γρικήσω! 490
Ποὺ κεῖνα πού 'λεγες τοῦ νοῦ, ποὺ κεῖνα π' ἀπὸ σένα
τ' ἀμμάτια μ' ἀνιμένασι νὰ δοῦσι τὰ καημένα;

Χαρές περίσσιες μοῦ 'τασσες, καὶ πρίκες μὲ γεμώνεις,
ζήσῃ κι ἀνάπαψη πολλή, καὶ θάνατο μ' ἀξιώνεις:
λαμπρὸ τὸν ἥλιο μοῦ 'δειξες κι ἔλπιζα καλοσύνη,
μὰ τὸ ζιμιὸ θαμπώθηκε κι ἀγριος καιρὸς ἐγίνη·
χρουσὸ στεφάνιν ἔβαλες ἀπάνα στὴν κορφή μου,
κι δφις ἐγίνηκε ζιμιὸ κι ἐπῆρε τὴ ζωὴ μου·
πολλὴ δροσιὰ μ' ἐπότισες, μά 'τον φαρμακεμένη,
κι δλπίζοντας πώς θρέφομαι, μένω θανατωμένη· 500
τὴν πόρτα τοῦ Παράδεισος μ' ἀνοιξες, κι ἀπὸ κείνη
στὴν Κόλαση μ' ἐπέρασες, κι ἀλύπητα μὲ κρίνει·
ψευτὸ καλὸ μοῦ χάρισες, κι ὡς δνειρὸν ἔχαθη,
σὰ χόρτον ἔξεραθηκε, σὰ ρόδον ἐμαράθη,
σὰν ἀστραπὴ ἄψε κι ἐσβήσεις κι ἔλυσε σὰν τὸ χιόνι,
σὰ νέφαλον ἐσκόρπισε στὸν ἄνεμο, σὰ σκόνη.
Μά δὲ φυρᾶς τὰ πάθη μου, δὲ μοῦ λιγαίνεις πρίκα,
κι οἱ πόνοι μου κι οἱ κρίσεις μου παντοτινὰ γενῆκα,
καὶ πλιότερη τὴν παιδωμὴ γιὰ νὰ 'χω καὶ τὰ βάρη
τὰ πάθη μου δὲν ἔχουσι νὰ μὲ σκοτώσουν χάρη.
Μά κείνο ποὺ δὲ δύνεται τόσος καημὸς νὰ κάμη,
θέλει τὸ κάμ' ἡ χέρα μου καὶ τὸ μαχαίρι ἀντάμι,
στὸν 'Αδη νὰ μὲ πένψουσι, κι ὁ κύρης ὁ ἀπονός μου
τὴ βασιλειάν τ' ἀς χαίρεται καὶ τοὶ χαρές τοῦ κόσμου!
Στῆθος μου κακορίζικο, καρδιά μου πρικαμένη,
πόσα 'τονε καλύτερο ποτέ μου γεννημένη
στὸν κόσμο νὰ μήν είλα 'σται, πόσα 'τονε καλλιά μου
λάψ' ἥλιον νὰ μήν είλαν δεῖ τ' ἀμμάτια τὰ δικά μου!
Τὸ πνέμα σου, Πανάρετε, ταίρι γλυκύτατό μου,
παρακαλῶ σε νὰ δεχτῇ τὸ πνέμα τὸ δικό μου,
σ' ἔνα νὰ στεκομέστανε τόπο, καὶ μιὰν διάδι 520
Κόλαση γη Παράδεισο νὰ γνώθωμε στὸν 'Αδη.
Πανάρετε, Πανάρετε, Πανάρετε ψυχή μου,
βούηθα μου τοῦ βαριόμοιρης καὶ δέξου τὸ κορμί μου!

'Εδῶ πιάνει τὸ μαχαίρι, ὅποι ἥτονε στὸ βατσέλι, καὶ σφάζεται,
καὶ πέφτει σκοτωμένη· καὶ εἰς λιγάκιν ἔρχουνται
οἱ κορασίδες την γυρεύγοντάς τηνε.

Γιὰ πλοῦτος, δόξες καὶ τιμές...

(659 - 674)

ΧΟΡΟΣ

Τί στεκομέστα πλιὸν ἐδῶ, τί καρτεροῦμε πλιά μας;
στὴν κάμεράν την ἄς πάγωμε τοῦ δόλιας τοῦ κερῆ μας, 660
τὸ ἔσδι την νὰ κάμωμε μὲ πόνο καὶ μὲ θλίψη,
κι οὐδεκιαμά ἀπὸ λόγου μας τιμὴ νὰ μήν τοῦ λειψῃ·
καὶ τοῦτον ἄς ἀφήσωμε τὸν ἄπονο, νὰ βγοῦσι.
σκύλοι, σὰν εἶναι τὸ πρεπό, νὰ τὸνε μοιραστοῦσι.
Πιάστε τη, κορασίδες μου, πιδέξια ὅσο μπορεῖτε—
μάτια μου κακορίζικα, κι ἵντα ναι τὰ θωρεῖτε!
Ἐλες τοῦτο τὴ σηκώνουν οἱ κορασίδες την καὶ πᾶσι μέσα
μὲ τὴ Νένα, καὶ δὲ Χορὸς τῶν γυναικῶν ἀπομένοντας
καὶ λέγοντας τὰ κατωγεγραμμένα βέρσα σέρνου
καὶ τὸ βασιλὶδ μέσα καὶ χάνεται.

*Ω, πόσα κακορίζικους, πόσα λολούς νὰ κράζουν
τυχαίνει κείνους, ἀπὸν δῶ κάτω στὴ γῆ λογιάζουν
πῶς εἶναι καλορίζικοι, κι εἰς τ' ἄστρα πῶς πετοῦσι, 670
γιὰ πλοῦτος, δόξες καὶ τιμές, ἀπὸν σ' αὐτοὺς θωροῦσι·
γιατὶ δλες οἱ καλομοιριές τοῦ κόσμου καὶ τὰ πλούτη
μιὰ μόν' ἀσκιά 'ναι στὴ ζωὴ τὴν πρικαμένη τούτη,
μιὰ φουσκαλίδα τοῦ νεροῦ, μιὰ λαύρα, ποὺ τελειώνει
τόσα γοργά, ὅσο πλιά ψηλά τοι λόχες τσι σηκώνει.

Τέλος την τραγωδίας τῆς Ἐρωφίλης

ΤΑ ΧΟΡΙΚΑ

ΤΗΣ Α' ΠΡΑΞΗΣ (585 - 651)

*Ερωτα, ἀπὸν συχνιά 'ς τοὶ πλιὰ μεγάλους
κι ὄμορφους λογισμοὺς κατοικημένος
βρίσκεσαι, τοὶ μικροὺς μισώντας τες ἄλλους,

663 τοῦτον τὸν σκοτωμένο Βασιλιά.

κι ἔτσι εἶσαι δυνατός καὶ μπορεμένος,
καὶ τόση χάρην ἔχου τ' ἄρματά σου,
ποὺ βγαίνεις πάντα μ' ὀλούς κερδεμένος; 590
μᾶλλον τόσα 'ν τὰ βρόχια τὰ δικά σου
γλυκιά, καὶ μετ' αὐτὰ τόση ἔχου χάρη,
π' ὅποιο κι ἄν ἐμπερδέσαι φχαριστᾶ σου,
κι ἄγριος ὡς θέλει νά 'ναι σὰ λιοντάρι
πᾶσα κιανίς, συμπέφτει μετά σένα
καὶ πεθυμᾶ πληγὴ ἀπὸ σὲ νά πάρῃ·
κι ὅχι οἱ γιαθρῶποι μόνο γνωρισμένα
σ' ἔχουσι τί μπορεῖς καὶ πόσα ξάζεις,
μὰ τὰ βερτόνια αὐτὰ τὰ χρονωμένα
στὸν οὐρανὸ δόντα θέλης ἀνεβάζεις 600
μ' ἀποκοτιά καὶ δύναμη μεγάλη
καὶ τὴν καρδιὰ τὸν Ζεῦ τὴν ίδια σφάζεις,
καὶ τόση παιδωμῆ καὶ τόση ζάλη
τοῦ δίδεις, ἀπ' ἀφήνει τὸ θρονίν του
κι ἔρχετ' ἐδῶ στὴ γῆ μὲ πρόσωψ' ἀλλη.
Γιὰ χάρη σου ὁ γιαλὸς μὲς στὸ καυκίν του
στέκει, κι ἡ γῆς γιὰ σένα δὲ γυρίζει,
καὶ μιὰν ὁδὸ δρανὸς κρατεῖ δικήν του.
Γιὰ σένα πᾶσα φύτρο πράσινεις,
πᾶσα δεντρὸ πληθαίνει καὶ ξαπλώνει,
κι ἀθούς καὶ πωρικά μᾶς χαρίζει. 610
Δάσος τόσ' ἄγριο ζὸ ποθεῖς δὲ χώνει
γῆ ψάρι ὁ γιαλός, τὴ δύναμη σου
νὰ μὴ γρικοῦ, κι αὐτὰ νὰ τὰ πληγώνη.
Στῷ γυναικῷ τ' ἀμμάτια τὸ θρονί σου
κρατεῖς, κι ὁκ τὰ χιονάτα κι ὅμορφά τως
προσώπατα πληθαίν' ἡ μπόρεσή σου.
Στὰ χρυσωμένα κείνα τὰ μαλλιά τως,
στὰ δροσερά τως στήθη τ' ἀσημένια,
στὰ κοραλλένια χειλη τὰ γλυκιά τως 620
πέτεσαι ὀλημερνίς, καὶ μαραμένα
τὰ μέλη νὰ θωρῆς συχνιά σ' ἀρέσει,
τ' ἀμμάτια ταπεινὰ κι ἀνακλαημένα,
γιὰ νὰ μποροῦσι στὸ 'στερο ὅποιοι κλαῖσι
γιὰ κόρης ὅμορφια κι ἀναστενάζου
περίσσια ἀδικοκρίτη νὰ σὲ λέσι,

— Γλήγορα, κορασίδες μου, τ' ἄρματα βγάλετέ του,
καὶ φορεσιὰ ἔσφάντωσης κι ἀγάπης βάλετέ του.

Εἰς τοῦτο τοῦ φέρουντι μορεσκάντο μιὰ καδέγλα, καὶ καθίζει,
καὶ ἔσφατώνουν τοὺς, κι ἀπέκεις φέρουντι μιὰ φορεσιὰ λασίβα
καὶ γιρλάντα καὶ στολίζουν τοὺς, καὶ ὅλα μορεσκάντο. Καὶ
γδύνοντας καὶ ἐνδύνοντάς τοὺς γρικοῦνται ἀπὸ μέσα τοῦτα τὰ
βέρσα μὲ σονάρε.

Περίσσια καλορίζικοι, πλήσια χαριτωμένοι

‘ς τοῦτο τὸν κόσμο κεῖν’ οἱ νιοὶ νὰ κράζουνται τυχαίνει,
ὅπον ‘βρουν ἕκ τὴν τύχην τως χάρη, νὰ λυτρωθοῦνται
‘κ τὰ πάθη, ἀπὸν τσὶ λογισμοὺς πάντα τῶς τυραννοῦσι,
κι εἰς τσὶ χαρὲς κι εἰς τσὶ δροσιές, τς ἀνάπαψες, κι εἰς ἄλλες
καλομοιριές δοθούσινε τς ἀγάπης τσὶ μεγάλες, 170
καὶ κορασίδαν ὅμορφη φιλοῦνται καὶ φιλοῦνται·
κι ὡς μπιστεμένοι ποθητοὶ πιστότατα ποθοῦνται·
γιατὶ οὐδεμιὰ δὲ βρίσκεται καλομοιριά μεγάλη
σὰν εἰν’ τσῆ κόρης τὸ φιλὶ κι ἡ σπλαχνική τση ἀγκάλη.

Εἰς τοῦτο ἔρχονται καὶ ἄλλες κορασίδες μορεσκάντο μὲ πωρικὰ
καὶ νερὸ καὶ κρασί, καὶ λέγει ἡ Ἀρμόντα:

ΑΡΜΙΝΤΑ

‘Σ τούτην τὴ στράτα τὴ μακρὰ θές νὰ ἔχῃς διψασμένα,
καὶ πιὲ καμπόσ’, ἀφέντη μου, κι ὅμαδι μετὰ μένα
δροσέρεψε τὰ χείλη σου.

ΡΙΝΑΛΔΟΣ

Περίσσια διψασμένος,
μά τὴν ἀλήθεια, βρίσκομαι καὶ πολυκουρασμένος.

Εἰς τοῦτο πιάνουντι καὶ οἱ δύο πωρικὰ καὶ τρῶσι καὶ πίνουντι·
καὶ τότες γρικοῦνται τοῦτα τὰ τραγούδια ἀπὸ μέσα.

Ποιὰ ἄλλη στὸν κόσμο βρίσκεται καλομοιριά ‘ς τς ἀθρώπους,
σὰ δίχως βάσανα πολλά, δίχως περίστιους κόπους, 180

164-165 μορεσκάντο: χορεύοντας τὴ μορέσκα.—λασίβα (ιταλ.): ἀσεμνη, ἀκόλαστη.—
μὲ σονάρε: μὲ συνοδεία μουσικοῦ δργάνου.—175 θές νὰ ἔχῃς διψασμένα: θά ἔχῃς διψάσει.

νά ‘χη κανεὶς μιᾶς κορασιᾶς τὸν πόθο κερδεμένο,
καὶ μετὰ κείνη νὰ περνᾷ καιρὸ χαριτωμένο;

ΑΡΜΙΝΤΑ

Χορεύοντας, Νεράιδες μου, δλοι ἀς διαβοῦμ’ ὅμαδι
στὰ σπίτια μου, μὴ μᾶς εὑρῇ κάτω ’δεπά τὸ βράδυ.

ΚΟΡΑΣΙΔΕΣ

Συντέροφισσές μου, γλήγορα, τ’ δρισεν ἡ κερά μας
μετὰ χαρᾶς ἀς κάμιμε καὶ μ’ ὅλη τὴν καρδιά μας.

Εἰς τοῦτο μορεσκάντο μισεύγοισι
καὶ τελειώνει τὸ πρῶτο Ιντερμέδιο

Carpe diem!

ΑΠΟ ΤΟ Β' ΙΝΤΕΡΜΕΔΙΟ (75 - 88)

Εἰς τοῦτο μισεύγει ἡ Ἀρμόντα, καὶ ὁ Ρινάλδος θέτει
καὶ κοιμᾶται· καὶ τότες γρικοῦνται τοῦτα τὰ τραγούδια ἀπὸ μέσα
μὲ σονάρε.

Δέτε τὸ ρόδο τὸ ταχὺ πῶς δροσερὸν ἀρχίζει
νὰ φαίνεται στ’ ἀγκάθι του καὶ νὰ μοσκομιρίζῃ,
κι ὅμορφο δείχνει στὸ κομπὶ κι ἀμάλαγο περίσσια,
σὰν ἔνα εὐγενικότατο μικρὸ κοράσιον ἵσια·
κι ὅσον ἡ μέρα πορπατεῖ κι εἰς τὸ βραδὺ σιμώνει,
τὰ φύλλα του φουντώνουσι κι ἀνοίγει καὶ ξαπλώνει, 80
κι ἀγάλι· ἀγάλια ψύγεται καὶ τὴ θωριάν του χάνει,
κι ἀγαφτικὸς δὲν τὸ ψηφᾶ, κοράσιο δὲν τὸ πιάνει.

Ἐτσι καὶ τ’ ἄθη σβήνουσι τσῆ νιότης καὶ χαλοῦνται,
καὶ νὰ ξαναγιαγείρουσι ‘ς τς ἀθρώπους δὲ μποροῦσι.

Λοιπὸ τὸ ρόδο πᾶσα μιᾶς μέρας πρὶ ἔρθη τὸ βράδυ,
τὸ μυρισμένο βιάζεστε νὰ πιάνετ’ δλοι ὅμαδι
πιάστε τὸ ρόδο τσῆ φιλιᾶς κι ἀγαφτικοὶ λογᾶστε,
δντε ἀγαπῶντας μπιστικά κι ἐσεῖς πούρ’ ἀγαπᾶστε.